

Nås Östra Finnmark

Håvberget

Håvbergets by är den enda finnmarksby, som blev kvar på Nås Östra Kronoallmänning, när Säfsnäs skildes från Nås socken år 1798. Byn ligger i sydöstra hörnet av Nås socken 415 m ö.h. och gränsar mot Säfsnäs, Grangärdes och Dala Flodas socknar..

Håvberget har varit bebott sedan början av 1600-talet. Ett belägg för detta har vi i Kungabrevet från 1622, där Gustav II Adolf upplät mark till svedjefinnarna . I byns enda kvarvarande loftbod finns årtalet 1617 inhugget i en timmerstock.

Trakten är botaniskt intressant. På våren lyser markerna av vitsippor och senare kommer konvaljerna lika storslaget. Hela byn lyser vit. Längre fram mot sommaren blommar nattviolerna, som står där som ljus i sommarkvällen. Under juli kommer "slåtterveckan". Då samlas gamla och unga med liar och räfsor för gemensamt arbete för att hålla byn öppen. Med liar ta's hackslogen runt gårdar och stenar. Till åkrarna kommer slåttermaskin och släpräfsa fram från gamla tider. Idag är hästen utbytt mot traktorn . Det gäller att hålla efter gräs och sly om inte naturen skall växa och ta över.

Sjön Håven väster om byn är ett intressant utflyktsmål, dels för ett rikt fågelliv på sommaren , dels för fiske såväl sommar som vinter. En annan naturupplevelse är Kyrkstigen 8 km från Håvberget till Lindesnäs. Här hör älg, lo, björn och varg hemma.

Affär i byn har funnits från tidigt 1900-tal till 1972 då den blev nedlagd. I början av 1940-talet byggde Sigurd Johansson en ny butik, som finns kvar fortfarande. Under sommaren 2009 har Sigurds son Östen restaurerat affären och för att fira detta med kaffe och tårtstubble anordnades en Kulturdag på tunet framför affären med underhållning av Marit och Erik Nyström samt Anders Ehnmark, som berättade minnen från byn. Ett 70 tal personer kom, träffades och trivdes.

Jakob Lindvall föddes 1865 i Håvberget och blev 81 år. Han var tusenkonstnär, målare , snickare, smed, plåtslagare, frisör, byns organist i 20 år, uppfinnare och mekaniskt snille. Han uppfann magnetiska instrument för malmletning och gjorde kartor över bergen i Nås där malm förekom. En samling om drygt 150 mineraler skänktes till Geologiska muséet i Sågen. Exempel på uppfinningar han gjorde var en pistol med magnetisk stråle med vilken han kunde stoppa bilar, en matematisk apparat för virkestumning, en laddningsapparat för ackumulatorer, en växelapparat för mynt och elektriska solklockor drivna av solenergi.

År 1911 byggdes det skolhus, som finns kvar ännu idag. 1930 blev skolan indragen, då det fanns för få barn. Läsåret 1936-37 återinrättades skolan som "mindre folkskola" Skolan lades ned 1951 då elevantalet åter var för lågt och fem barn fick sin fortsatta skolgång i Lövsjön. Skolhuset användes en hel del som samlingsal för byborna vid gudstjänster, auktioner och

Nås Östra Finnmark

fester. Logen Framtiden ordnade med ett bibliotek sedan kommunen skänkt böcker och bokskåp. Skolhuset är idag fritidshus liksom lärarbostaden.

Under 1940-50 talet bodde cirka 80 personer i Håvberget. Idag är endast fem personer bosatta i byn fördelade på tre gårdar. Lammasfallet, Kyrkfallet och södra delen av byn vid vändplanen där vägskylden visar att här slutar allmän väg. Byvägar fortsätter till alla hus och ingen väg är privat så det är öppet för alla att gå, stanna, begrunda och njuta av lugnet och ron. Inget hus i byn är öde utan alla besöks ofta vid ledighet och möjlighet. Vår by är inte på avveckling utan tvärtom på utveckling. Övriga fastigheter som räknas till Håvberget är Åsen, Dalmanstorp och Hagfallet. Senaste nybygget var vid Grindtorget där Inez och Sten flyttade in 2001.

Vi har daglig postgång och får vår dagstidning med postbilen. Servicen här är faktiskt bättre än storstadens. Vår postadress är Sunnansjö, telefon har Ludvikas riktnummer 0240 och Vansbro är vår kommun.

Mer finns att läsa om byns gårdar i boken Håvberget (2004), som nu tryckts upp i en ny upplaga.

Jakob Lindvall

Fram Anna Brita Karlsson

